

Navnets stavemåde

Ofte spørges: Hvad er den korrekte stavemåde? Svaret er, at alle stavemåder af navnet er lige rigtige. De forskellige bogstaveringsmuligheder har blot haft vekslende popularitet i tidens løb.

Mange sprogforskere mener, at første led i navnet er et nu glemt oldnordisk mandnavn *Tinge* (oprindeligt *Thinghi*). Endelsen *lev* er det oldnordiske *leif*, der også forekommer i dag dels som mandnavn og dels i sammensætninger (fx *Thorleif*) og menes at betyde arvegods.

Stavemåden har udviklet sig vidt forskelligt for byen og for de forskellige slægter, og de må derfor behandles hver for sig.

I den tyske tid blev der da også i 1888 gjort et forgæves forsøg på at få bynavnet ændret hertil. (Vi må jo takke skæbnen for, at slægtsnavnet ikke blev sidstnævnte, især hvis man lægger tryk på første og sidste stavelse!)

Den tysktalende del af befolkningen har imidlertid indtil i dag foretrukket den gamle danske stavemåde *Tingleff*, og i den forstand er denne form tysk i modsætning til den officielle danske form *Tinglev*.

Kilder bl.a.:

Sønderjydske Stednavne III, Stednavneudvalget 1933

Indledende studier over den nordiske stednavneendelse lev,

Bent Søndergaard 1972

Quellen zur Geschichte des Kirchspiels Tingleff,

Heimatkundl. Arbeitsgemeinschaft für Nordschleswig, Heft 45

Bynavnet

Bynavnet har været kendt siden 1200-tallet. Navnets første led forekommer i flere varianter.

Ting er dog næsten enerådende, men også *Tinge* ses mange gange mellem 1400 og 1700-tallet, til tider med *h* efter *g*.

Endelsen udvikler sig i tidens løb fra hyppigst *løff* og *leff*, der er den oprindelige form, til *lef* som overtager i 1700-

tallet og til *lev* fra 1800-tallet. Når det ustemte *f* i tidens løb er blevet til et stemt *v*, er det i overensstemmelse med den almindelige danske sprogudvikling, og de nævnte stavemåder af endelsen er derfor alle danske. En egentlig tysk stavemåde af navnet ville være *Tingleben* eller *Dingleben*.

Tingleff slægten fra Vonsild

I Vonsild-slægten forekommer navnets første led i de samme to varianter som i bynavnet,

nemlig *Ting* der næsten er enerådende, og *Tinge* der kun forekommer 1704-1865.

Endelsen udvikler sig i flg. varianter: *leff* 1670-2000, *le / el* 1704-1851, *lev* 1706-2000, *lef* 1711-2000, *ler* 1738-1843 og endelig *ley*, der optræder i USA 1896-1905.

Vonsild slægtens stavemåde

	Født 1665- 1714	Født 1715- 1860	Født 1861- 1917	Født 1917- 2000
Tingleff	6		116	279
Tinglef	1	33	15	11
Ting(e)lev	1	9	4	21
Ting(e)ler		54		
Ting(e)l(e)	1	34		
Tingley			5	
I alt	9	130	140	311

Kilder: 1665-1917 Slægtsbogen Tinglev og Wiuff (korrigeret)
1917-2000 Tingleff Navnebogen (nulevende, eksklusive giftenavne)

I de første 50 år efter at Nis Hansen er ankommet til Vonsild, anvender slægten for det meste samme bogstavering som byen altså *Tingleff*. Men helt i overensstemmelse med almindelig praksis udvikler slægtsnavnet og bynavnet sig derefter uafhængigt af hinanden.

I 1700-tallet betragtes Tingleff-stavemåden som gammeldags, hvad den jo faktisk også var, og navnet bliver forenklet. De to *ff*-er forsvinder fuldstændigt i de næste 145 år fra 1715 til 1860, og i stedet bruges stavemåden *Tingler* eller *Tingele*, dog også *Tinglef* og nogle få gange bl.a. *Tinglev* og *Tingelev*, men ikke en eneste er altså døbt *Tingleff*.

Men i midten af 1800-tallet bliver *ff*-erne igen moderne i slægten. Det er ikke blot nogle enkelte familier, der går over til at skrive *Tingleff*, men så godt som samtlige efter en overgangsperiode på en snes år.

Den dag i dag er der kun et par familier i hele slægten, der ikke hedder eller har ønsket at hedde *Tingleff*, jævnfør næste side om *Navnelovene* og *de to ff-er*.

Det der motiverer denne totalændring, der altså sker i løbet af årene 1861-1880, må vel være en opfattelse af, at navnet er pænere - er mindre provinsielt - end for eksempel *Tingler* og *Tingele*, der helt forsvinder efter 1860.

Og det er ikke blot vor slægt, der fandt det flottere med den nye bogstavering. Endnu i dag findes der i Danmark mere end 60 forskellige slægtsnavne med dobbelt *f* som udlyd.

De fleste er af tysk oprindelse (fx *-dorff*, *-hoff* osv.), men der er også en del danske, deriblandt i hvert fald 4 *leff*-navne: *Tingleff*, *Grouleff*, *Tørsleff* og *Aarsleff* (fra byerne *Tinglev*, *Gravlev*, *Tørslev* og *Årslev*).

Men hvordan opstår ideen i *Tingleff*-slægten til at gå tilbage til den gamle stavemåde?

En mulighed er følgende: *Jens Jepsen Tinglef* drager lige før 1839 fra *Stenderup* til *Haderslev* og stifter her familie som gæstgiver. Han er den allerførste i *Vonsild*-slægten, der siden 1665 bosætter sig udenfor de 8 sogne. I *Haderslev* tales meget tysk, og man kan forestille sig, at gæstgiveren finder det naturligt at stove navnet med to *ff*-er, som de tysktalende gør det,

det, jævnfør det ovenfor anførte om bynavnet, og at gårdmændene fra de 8 sogne, der fra tid til anden kommer ned til amtsbyen *Haderslev*, efterhånden finder ud af, at de vil stove deres navn ligesom gæstgiverslægtingen.

Hvorum alting er: I midten af 1800-tallet tager familierne simpelthen *Tingleff* som kaldenavn, selvom kirkebøgerne har en anden bogstavering. Et eksempel blandt flere er min farfars far og min farfar, der begge bliver døbt *Tinglef* i 1836 og 1867, men som altid kalder sig *Tingleff* (i hvert fald fra 1870-erne), og som derefter får døbt deres børn med dette navn.

Kilder:

Slægtsbogen *Slægterne Tinglev og Wiuff* fra 1917, idet det dog bemærkes, at bogen i en række tilfælde omkring 1840-erne og 1850-erne anfører (kalde)navnet *Tingleff*, mens dåbskirkebogen har en anden bogstavering, hyppigst *Tinglef*.
Danske Efternavne af Georg Søndergaard.

Tingleff slægten fra Eggebæk

I *Tinglev* kirkebog er slægtsnavnet i 1700- og 1800-tallet stavet *Tingelef*, medens den amerikanske efterslægt fra 1871 staver navnet *Tingleff*, og der er derfor tale om samme udvikling som for *Vonsild* slægten.

Nissen Tinglef slægten

Nissen Tinglef slægten bor jo oprindeligt nede i *Rens* i *Tinglevs* nabosogn *Burkal*, og slægten anvender tilnavnet *Tingleff* fra ca. 1764-1824.

Men fra 1846 døbes *Dins Nissen Tingleffs* børn *Nissen Tinglef*, hvorved stavemåden bliver overensstemmende med bynavnets daværende stavemåde.

Siden har slægten været trofast overfor sit *Nissen Tinglef* navn, og selvom byen senere igen ændrede bogstaveringen til *Tinglev*, har slægten ikke følt sig foranlediget til at foretage en tilsvarende ændring.

Kilde:

Kirkebogsopslag

Tinglev Olsen slægten

Denne slægt har nu i 4 generationer anvendt navnet *Tinglev Olsen*. I dette forløb forekommer kun en stavningsvariant, nemlig da en af sønnerne i første generation - måske på grund af en skrivefejl fra præstens side - får døbt sine børn *Thinglev* Olsen. Efterkommerne har beholdt h'et, der ellers ikke er kendt hos andre i eller udenfor slægten.

Kilder:

Kirkebogsopslag og samtaler med slægten.

Tinglev Christensen slægten

Preben Tinglev [489] er som tidligere nævnt den eneste med vort slægtsnavn, der har fået godkendt navnet på grund af *hævd*.

Det skyldes navnelovens strenge bestemmelser om, at navnebevis på grund af *hævd* kun kan opnås, hvis man kan dokumentere (eventuelt sammen med forældre og bedsteforældre), at man har været kendt under navnet i en ubrudt årrække på mindst 50 år, uden nogen har gjort indsigelse. Det kunne fotografen i Esbjerg, der derved i 1994 kunne bortkaste *Christensen* og gøre sit mellemnavn *Tinglev* til efternavn.

Kilder:

Fotograf Preben Tinglev [489].

Navnelovene og de to ff-er

Lige fra dåbsforordningen i 1828 har landets centrale myndigheder ønsket, at patronymerne (*sen*-navnene) bliver erstattet i størst muligt omfang med egentlige slægtsnavne.

I løbet af 1800-tallet udsendes cirkulærer til præcisering og motivering af dette ønske, og i 1904, 1961 og 1981 bliver der vedtaget navne(forandrings)love med samme formål.

En af attraktionerne ved et slægtsnavn er, at man kan få *eneret* på det. Hvis andre senere fremsætter ønske om samme navn, må de dokumentere deres ret hertil. Som dokumentation kræves *dåbsattester*. Det kan jo umiddelbart synes rimeligt nok, men det har i praksis medført urimeligheder og vilkårligheder i hvert fald for Tingleff-slægten fra Vonsild.

I 1800-tallet medfører den daværende løsere navneskik nemlig, at præsterne ikke interesserer sig særligt for, om faderens slægtsnavn har et eller to *f*-er eller eventuelt et *v*. Alle eller næsten alle kalder sig og underskriver sig alligevel *Tingleff*, og det giver ingen problemer.

I dette århundrede har man derimod kun kunnet få *ff*-erne på dåbsattesten ved fremvisning af en forælders, bedsteforælders eller oldeforælders dåbsattest, der er således beprøvet.

Resultat: Mange i Vonsild slægten har i 1900-tallet anvendt *Tingleff*-navnet fuldt berettiget ud fra et rimelighedskriterium og ud fra en genealogisk synsvinkel (en og samme slægt fra 1665), men ikke ud fra en juridisk.

Kilder:

Love og cirkulærer m.m.

[Bemærk: Tingleff Navnebogen er skrevet i 2000 og har derfor ikke kendt navneloven af 24.6.2005.]